

Műhely

Mit tekinthetünk időszaki kiadványnak?

Dokumentumtipológia régen és ma

PERJÁMOSI Sándor

Folytatjuk az előző számban kezdett cikksorozatot a retrospektív magyar időszaki sajtóbibliográfia kérdéseiről. Előző számunkban Vass Johanna és Kürti Afrodité írásait olvashatták az adatbázis kialakításának kérdéseiről, illetve a feltárás nehézségeiről, a most következő két írásban a periodika feldolgozás további részletkérdéseivel ismerkedhetnek meg.

Hol kezdődik a magyar időszaki sajtó története?

Ezt a látszólag egyszerű kérdést nem is olyan könnyű megválaszolni! A kérdés újabb kérdéseket generál, többek közt felvetődik, *mivel és mikor kezdődik?* Hogy miért válnak kérdésessé számunkra ezek a sajtótörténetben látszólag egyértelmű és elfogadott dolgok, a munkám végére megvilágítom.

Egy készülő nemzeti sajtóbibliográfiának sar-

kalatos pontja a gyűjtőkör meghatározása. Ez főbb vonalaiban Magyarországon megegyezik a hungarika-könyvek, illetve az OSZK gyűjtőkörével, azaz egy magyar sajtóbibliográfiába feldolgozandók azok az időszaki kiadványok, melyek 1) Magyarország mindenkori területén bármely nyelven, 2) Magyarország mindenkori területén kívül magyar nyelven megjelentek.

Bár érdemes lenne a szerzői vagy tartalmi hungarikákkal is foglalkozni, de az első kettő is nagy kihívásokkal jár szerény létszámú sajtótörténeti osztályunk számára. Jelen írásomban el-

sősorban a dokumentumtipológia kérdéskörével kívánok foglalkozni, azaz mely dokumentumok tartoznak a sajtó, a sajtóbibliográfiák vagy „korszzerűen” fogalmazva az időszerű kiadványok bibliográfiája körébe. Előzetesképpen érdemes felvetni a kérdést, lehet-e olyan eretnokséget hangoztatni – a korábbi sajtóbibliográfiákhoz képest –, hogy egy általános nemzeti sajtóbibliográfiának az évkönyveket is fel kellene tárnia? Sőt, nemcsak az évkönyveket, hanem más időszerű jellegű kiadványokat is, melyeket nem soroltak ide korábban? Mindenképpen érdemes megemlíteni, hogy a sajtóbibliográfiák eddig általában a hírlapokat és folyóiratokat vonták gyűjtőkörükbe, a jelenlegi könyvtári szabályozás azonban az évkönyveket és több más dokumentumtípust is az időszerű kiadványok körébe sorolja.

A tárgykörbe tartozó dokumentumok fogalmi bővülése az elmúlt több mint másfél évszázadban többször is megtörtént, tehát nem újdonságról kívánok beszélni. Érdemes végigtekinteni azon a folyamaton, hogyan bővült – és bizonyos értelemben szűkült – az időszerű kiadványok meghatározása.

A törvényhozás, a különféle sajtótörvények és a könyvtári szabványok is több alkalommal foglalkoztak azzal, mit tekintünk sajtóterméknek, mit tekintünk időszerű sajtónak.

Az 1848-ban elfogadott *első sajtótörvény* értelmében „*Ujság, vagy időszerű lap, mellynek tartalma akár részben, akár egészen, politikai tárgyak körül forog, és havonként legalább kétszer jelenik meg...*” (1848. évi XVIII. Tc. sajtótörvény 30. §.).

A neoabszolútizmus idején ezt a sajtótörvényt hatályon kívül helyezték. A kiegyezés után az 1848-as törvény ismét hatályba lépett és hat évtizedig szolgált a sajtó alapvető chartájaként, egészen 1914-ig, amikor is új törvényt fogadtak el, amely alapján a „*Sajtótermék valamely iratnak, ábrázolatnak vagy zeneműnek műszaki vagy vegyi úton előállított többszörösítése.*”

Ezen belül „*Időszerű lap az egy hónapot meg nem haladó időközökben megjelenő minden hírlap vagy folyóirat. Az időszerű laptól elkülönítve is megszerezhető melléklet csak akkor időszerű lap, ha önmagában is az időszerű lap fogalma alá esik.*” (1914. évi XIV. törvénycikk a sajtóról 2. § és 3. §.).

Az 1986. évi II. törvény a sajtóról értelmező rendelkezései 20. § f) pontja alapján „*időszerű lap: az a napilap, folyóirat és egyéb lap, valamint ezek melléklete, amely egy naptári évben legalább egyszer megjelenik, azonos címmel és tárgykörrel kerül kiadásra, évfolyamszámmal, sorszámossal, keltezéssel van ellátva, és akár eredeti szerzői alkotásként, akár átvett fordításként az újságírói, az írói vagy a tudományos műfaj körébe tartozó írásművet (hírt, tudósítást, cikket, riportot, tanulmányt, verset, elbeszélést stb.), fényképet, grafikát, karikatúrát vagy rejtvényt közöl.*”

A jelenlegi könyvtári szabályozás is jelentősen kiterjesztette az időszerű sajtó körébe tartozó dokumentumtípusok körét: „*Az időszerű kiadványnak, mint fogalomnak a nemzetközi méretű tisztázása 1971-ben kezdődött, amikor az IFLA létrehozta azt a munkabizottságot, amely elindította az ISDS nemzetközi nyilvántartó rendszert. Ugyanez a munkabizottság kapta feladatul az időszerű kiadványok bibliográfiai szabályozásának kidolgozását is. Az 1973-ban megjelent definíció alapján az időszerű kiadvány meghatározása is megtörtént.*”¹

Ez – nemzetközi előzmények után – 1976-ban lett szabvány Magyarországon, azóta gyakorlatilag változatlan, és elvileg(!) érvényben van*. E szerint a szabvány értelmében „*Időszerű kiadvány: olyan előre meg nem határozott időtartamra tervezett kiadvány, amely egymást követő részegységekből² (számokból, füzetekből, kötetekből, évfolyamokból stb.) áll; ezek szerint számozásuk, keltezésük, kronologikus vagy egyéb megjelenésük különbözteti meg egymástól.*”

* Az időközben elfogadásra került – 2011. január 1-jével hatályba lépett – új, a Médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló törvény a fogalmi szabályozás szintjén tartalmaz újdonságokat, ezek azonban nem tartoznak tárgykörünkbe.

Megjegyzés:

Az időszaki kiadvány legfontosabb fajtái (az előállítás módjára való tekintett nélkül):

- *hírlapok (napilapok, hetilapok),*
- *folyóiratok,*
- *évkönyvek,*
- *konferenciák időszakosan megjelenő kiadványai,*
- *időszakosan megjelenő adat- és címtárak, bibliográfiák, repertóriumok stb.*
- *időszakosan megjelenő egyéb kiadványok (jelentések, beszámolók, közlemények, tanulmánygyűjtemények, antológiák stb.)*
- *sorozatok*

Önálló időszaki kiadványnak kell tekinteni, az olyan mellékleteket, különszámokat, amelyek saját állandó címmel, rendszerint saját szerzőségi adatokkal és önálló számozási adatokkal is rendelkeznek”³

Nemzetközi szinten van egy újabb szabvány – a 2002-ben megjelent ISBD(CR) –, amit Magyarországon még nem dolgoztak bele az érvényben lévő szabványba, de az időszaki kiadványok meghatározásában megerősíti a korábbi szabványt. E szerint lehetnek „*befejezett*” illetve „*folytatódó*” források. Utóbbiak egyik típusa az időszaki kiadványok. E szerint: az „*időszaki kiadvány: olyan a befejezettség igénye nélkül megjelenő folytatódó forrás, amely egymást követő különálló számokból vagy részekből áll; ezeket rendszerint számozási adataik különböztetik meg egymástól. Például: tudományos folyóiratok, képeslapok, elektronikus hordozón közzétett folyóiratok, időszakosan megjelenő címtárak, éves jelentések, hírlapok és monografikus sorozatok.*”⁴

Amint az a fentiekből látható, a fogalmi bővülés nem először ment végbe az elmúlt több mint másfél század folyamán, amelyre az egyre szaporodó anyagmennyiség is rákényszeríthette, nemcsak a jogalkalmazót, hanem a könyvtárakat és a felhasználókat is. Ezt a lapok természete hozta magával és követte a közgondolkodás alakulása, és ez képződik le a könyvtári szabályozásban és a könyvtárak állománykezelésében. Az előzőek alapján megfogalmazhatjuk, hogy

az időszaki kiadvány túlmutat a hagyományosan szemlélt újságon, avagy hírlap- és folyóirat irodalmon és ebbe beleszámíthatók az évkönyvek, kalendáriumok, értesítők, a különféle évenként vagy akár ritkábban megjelenő periodikák is. Fontos kitétele a tervezettség, és az, hogy ez előre meg nem határozott időtartamra szól. Azaz, abban az esetben, ha csak egyetlen számról is van szó, de azt láthatóan – a rajta feltüntetett adatok alapján – előre meg nem határozott időtartamra tervezték, akkor az időszaki sajtó kategóriájába sorolhatjuk.

Az időszaki kiadványok köre az értelmezések átalakulásával jelentősen bővült. A tartalmi elemeket is magában foglaló kezdetektől eljutottunk a kizárólag formai elemekre tekintő meghatározásig, és bár a magyar sajtó története tele van a különböző forradalmi évszámokhoz kötéssel pl.: az első magyarországi lapot a Rákóczi szabadságharchoz szeretjük kötni, az első magyar nyelvű periodikumot a felvilágosodás szellemiségéhez, a rendszeres politikai sajtót Kossuthhoz; a hírlapirodalom felvirágzását pedig az 1848/49-es eseményekhez. És ez nem (csak) a szocialista korszak eszmevilágának a szüleménye, hanem bizonyos alapok mellett a dualizmusba berendezkedett, de valójában mégsem független Magyarország önazonosság-keresésének és kulturális harcának is következménye. Mindezek ellenére és e mellett ez a fajta fogalmi alakulás mégsem valamiféle forradalom eredménye, hanem egy lassú, belső alakulásé.

Az időszaki kiadványok fogalmának értelmezése a könyvtári gyakorlatban

Nemcsak a törvényekben, szabványokban és szabályozásokban történtek változások az elmúlt másfél-kétszáz év alatt, hanem a könyvtári gyakorlatban is. Míg kezdetben a könyvtárak nem nagyon törődtek a hírlapok és egyéb sajtótermékek megőrzésével és feldolgozásával, ez a gyakorlat Magyarországon elsősorban és

legnagyobb mértékben *id. Szinnyi József* tevékenységének köszönhetően jelentősen változott.

A Nemzeti Múzeum keretében létrehozott *Hírlaptár* kezdetben tényleg csak hírlapok és hetilapok gyűjtésével foglalkozott. Az ennél ritkábban megjelenő lapokat a *Nyomtatványok tára* vette számba. Mint *Kocsy Anikó* kiváló összefoglalásából ismerjük, „*A hírlapoknak és folyóiratoknak a szétválasztása, a tipológiából és könyvtárhasználati szokásokból adódó problémák egyre több gondot jelentettek mind a felhasználók, mind a könyvtárosok számára.*”⁵ A két különböző osztályon levő nyilvántartások sok tévedés és fölösleges keresés lehetőségét hordozták magukban, ezért valós igényként jelentkezett ezeknek az állományoknak az egyesítése legalább a katalógus szintjén. Ennek folyamányaként először a külföldi hírlapok nyilvántartása került át 1917-ben a Hírlaposztályra, majd 1923-ban a magyar folyóiratok kurrens nyilvántartása, végül 1924-től valamennyi folyóiratot a Hírlaposztály kezelt és dolgozott fel.⁶ 1933-ban egyesítették azokat a lapokat, amelyek a korábbi gyakorlat folytán a periodicitásuk változása miatt, hol könyvtári, hol hírlaptári anyagként lettek kezelve⁷. Ez különösen igaz az 1918-19-es forradalmak lapjaira, melyek megjelenési gyakorisága sűrűn változott az adott időszakban. A periodikák raktári összevonása 1947–1957 között történt meg. Feltételezhető azonban, hogy ezek a változások akkoriban nem voltak annyira magától értetődők, és a keresztülvitelük sem biztos, hogy zökkenőmentesen zajlott.

Ezek alapján érdekes utat járt be az *Archaeológiai Értesítő*, amely az OSZK gyakorlata szerint kezdetben folyóirat volt (évi 12, majd 4 számmal), ám amikor az amúgy rendszeresen megjelenő lap évenként csak egyszer jelent meg, átsorolták a könyvek közé, majd néhány évtized múlva újra a folyóiratok közt lehetett találni és most is ott van.

Az évkönyvek problematikája

Az *évkönyvek* – nem számítva ide az egy-egy alkalommal megjelenő jubileumi évkönyveket – az OSZK könyvtári gyakorlatában sokáig *húsjellegű halként*, azaz könyvjellegű periodikaként kezeltettek, és ún. *p-s kardexre* vezették az állományadataikat, de cím szerinti nyilvántartásuk a könyv-cédulakatalógusban található meg. Az OSZK-ban a p-s kardexnek 1998-ban kezdődött a felszámolása, noha az akkor kurrensnek, már 1976-tól szerepeltek a Kurrens Időszaki Kiadványok bibliográfiájában, illetve 1986-tól az akkori bibliográfiai adatbázisban, az IKB-ban. Együttal az állományokat is a „hírlaptári” nyilvántartás körébe vonták. A későbbi katalóguskonverzió a p-s kardexen nyilvántartott „retrospektív” anyagot ennek megfelelően kezelte. Tehát az OSZK online katalógusában ezekről a kiadványokról „összefoglaló időszak” leírások születtek.

Más könyvtárak hol könyvként, hol folyóiratként kezelték ezeket a dokumentumokat, vagy a könyvek közt találhatóak meg, de évjelöléssel kereshetően. Sok esetben az is előfordul, ha a külföldi könyvtári adatbázisokban keresgélünk, hogy az évkönyvek periodikaként is fel vannak véve, míg egyes darabjai a könyvek között önálló jelzettel bújnak meg, megint mások pedig könyvjellegű periodikaként. Érdemes végigfuttatni különböző könyvtárak elektronikus keresőjében a *Nők Lapja évkönyvét* vagy a *Kincses Kalendáriumot*, illetve a *Szép verseket*: eltérő és meglepő eredményt kaphatunk a könyvtárak adatbázisait összehasonlítva.

A hagyományosan értelmezett hírlap- és folyóirat-sajtótermékeken túl a törvényi rendelkezéseket és a könyvtárügyi szabályozásokat is figyelembe véve ma a könyvtári gyakorlat általánosan időszak kiadványnak tekinti az *évkönyveket* és *más, a szabványban is rögzített típusokat*, így indokolatlan, hogy az időszak kiadványok bibliográfiája ne járjon el hasonlóképpen.

Újságlevelek, röpiratok

Az *újságlevelekkel, röpiratokkal* azonban teljességgel más a helyzet. Az újságleveleket Magyarországon a 16. századtól nagy vásárok alkalmával nyomtatták azzal a céllal, hogy tájékoztassák a vásárra érkezőket a kereskedelmi érdekességekről. Sokszor nagyobb jelentőségű politikai eseményekről tudósítottak, például a magyarországi törökellenes harcok eseményeiről is találhatunk híradásokat. Ennek egyik ismert legrégebbi magyarországi példája a német nyelven 1587-ben Monyorókeréken nyomtatott újságlevél, a *Newe Zeitung ausz Ungern*. Jellemző rájuk az egyediség. Nem periodikus megjelenésűek, s a fennmaradtak azt mutatják, hogy ezek egyszeri megjelenésűek, nem tudunk a hosszabb távra, illetve több számra tervezettségükről. Bár fontos műfaj történeti előzmények, de nem tekinthetők időszaki kiadványnak a könyvtári szabványok értelmében.

Kéziratossajtó

Van néhány olyan dokumentumtípus, amelynek a teljességre törekvő nemzeti adatbázisba való bekerülése kérdéses: ilyen többek közt a *kéziratossajtó*. Az egyik legismertebb kéziratossajtó, a Kossuth Lajos által szerkesztett *Országgyűlési tudósítások*, amely időszaki sajtótermékként lett az OSZK-ban leírva, de az ennek akár a tartalmi előzményének is tekinthető *Constitutionnel* (1835) csak a Kézirattárban található, pedig *Kacsokovics Lajos* lapja igencsak fontos művelődéstörténeti és sajtótörténeti értékkel bír. Ezeknél a lapoknál egyértelmű, hogy bár nem nyomdai úton lettek előállítva, mégis a lehetőségekhez mérten a nyilvánosság széles körét próbálták velük elérni. Párhuzamként megemlíthe-

tő, hogy a kurrens sajtóbibliográfia szerepelteti a kéziratossajtó (gépíratossajtó) lapok leírását. Így pl. az egyik legismertebb szamizdat kiadványt, a gépíratossajtó megjelenésű *Beszélőt* is, melynek indulási évét a nyomdai úton való előállítás megelőző időszaktól határozták meg.

Alkalmi lapok

Az *alkalmi lapok* hivatalosan az időszaki kiadványok közé tartoznak. Erről így rendelkezik a már többször idézett KSz/3: „*Alkalmi kiadvány: olyan időszaki kiadvány, amely valamely alkalomból (például: rendezvény, választási időszak) – egy vagy több részegységben jelenik meg.*”⁸ Más megfogalmazásban „*olyan nyomdai termék, amely bár a befejezettség szándékával jelenik meg, mégis az időszaki kiadványok jegyeit viseli.*”⁹ Az alkalmi lapok sokáig mostohagyermekei voltak a könyvtári és bibliográfiai gyakorlatnak: 1942-ben *Dezsényi Béla* írja, hogy „*Másképp kell (...) elbírálnunk az alkalmi lapokat. Az időszakosság kritériuma sem alkalmazható rájuk, mert többnyire nem is volt a kiadó szándékában, hogy egynél több számot jelentessen meg. Az újságok statisztikája is hamis képet adna, ha abba az ilyen lapokat is beleszámítanánk. Tehát általános elv az, hogy alkalmi lapok a hírlapbibliográfiába nem vehetők fel.*”¹⁰ Ennek ellenére az elmúlt évtizedek jó néhány városi* és megyei** sajtóbibliográfia és egyes szak***- és korszakbibliográfiák**** is gyűjtőkörükbe vették, mivel azok (a sajtótörténeten túl) egy-egy közösség számára művelődéstörténeti, társadalomtörténeti és főleg helytörténeti értékekkel bírnak. Ezek alapján a nemzeti retrospektív bibliográfiába való felvételük mindenképpen megfontolandó.

* Lásd pl. BUZÁS László: Makói hírlapok és folyóiratok bibliográfiája 1870–1970. Makó : Makói Városi Tanács V. B. 1972. (A Makói Múzeum füzetei, 10.) 35 p.

** Lásd pl. Hajdú-Bihar megye sajtóbibliográfiája 1843–1970. Szerk. Korompainé Szalacsi Rác Mária, Debrecen : KLTE könyvtára. 1973. (A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtárának bibliográfiai kiadványai, 1.) 460 p.

*** Lásd pl. LAKATOS Éva: A magyar színházi folyóiratok bibliográfiája (1778–1948). Bp. : Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet. 1993. 482 p.

**** Lásd pl. A magyarországi hírlapok és folyóiratok bibliográfiája 1921–1944. I–III. köt. Összeáll.: Ferenczyné Wendelin Lidia. Bp. : OSZK. 2010. 2504 p.

Időhatárok és a kezdet

Ha a dokumentumtipológiánkat alkalmaznánk a régiségben visszamenőleg, és az összes időszak kiadványtípust a szabvány értelmében bibliográfiánk gyűjtőkörébe vonnánk, az feltehetően jelentősen módosítaná az akadémikus szemléletű magyar sajtótörténetet, és jó néhány sajtóirodalmi és művelődéstörténeti kérdést is felvetne. Így például, ha a szabványt vesszük figyelembe, akkor joggal merül fel, mivel, mikor és hol kezdődik az időszak sajtó – s azon belül is a magyar, illetve a magyar nyelvű időszak kiadványok – története? Vajon a Rákóczi-szabadságharc lapja, a *Mercurius Hungaricus* továbbra is a kezdetet jelölné a magyar sajtó történetében?

A szabvány alapján megfogalmazható *kezdet* kérdésre itt nem kívánok konkrét dátumot adni, de a fentiek is azt jelzik, hogy néhány dokumentumtípussal a magyar sajtó korai történetben is meg kell barátkoznunk, amelyek egy részének a könyvtári gyakorlatba való átültetése megkezdődött, ugyanakkor az semmiféleképpen nem mondható egységesen kezeltnek, főleg a retrospektív feldolgozás területén.

Többek közt ilyen új dokumentumtípusnak tekinthető az időszak sajtó történetében az évkönyvek és hozzá kapcsolódóan a kalendáriumok¹¹, értesítők, stb. Már ezek beemelése is jelentősen átírja a magyar időszak sajtó történetét, nemcsak a kezdetre vonatkozóan, hanem a magyar nyelvű sajtóirodalom kezdetét illetően, illetve feldolgozása, rendszerezése, a gyűjtemény elhelyezése, szempontjából is. Továbbá egy sor olyan értelmezést és újraértelmezést is kívánó kérdés kerülhet ezáltal előtérbe, melyekre megfelelő választ sok esetben már nem is csak a sajtótörténészeknek kellene megadni.

Jó néhány 16–17. századi kalendáriumról mutatható ki az „egymásutániség”, a periodicitás, a bennük szereplő hasonló tematika, stb., de ha a szigorúan vett szabványt nézzük, azaz: „*olyan előre meg nem határozott időtartamra tervezett kiadvány, amely egymást követő részegységekből áll; ezek szerint számozásuk, keltezésük, kronológikus vagy egyéb megjelenésük különbözteti*

meg egymástól”¹² – sem találhatunk ellentmondást ebben. Illetve megfelelnek az időszaki sajtó hármas egységének is, azaz *aktuálisak* voltak, *periodikusan* jelentek meg és a *nyilvánosság* *szóltak*, sőt egy negyedik szempontnak az *universitásnak* is megfelelnek, a tartalmuk sokrétűsége okán.

Tartalmi szempontból a korai kalendáriumok általában egy naptári részből álltak, melyet különböző területekre – országokra, egészségre, stb. – vonatkozó jóvendölések egészítettek ki a csillagok állása alapján. Ezt követte (vagy éppen megelőzte) a „Sokadalmak jegyzéke” a Magyarországon tartani szokott vásárokról, majd a postajáratok és megállóhelyek menetrendje, és idővel kiegészültek egy krónikával is. Némelyek hasznos tanácsokkal (pl. érvágás) is szolgáltak.

Ezek a kalendáriumok időszakosan vagy korszakosan a címlapképükön is felmutatnak egyfajta azonosságot. Több egymást követő évben is hasonló ábrával és hasonló betűtípussal és címmel jelentek meg. Címlapjukon a legnagyobb eltérés több esetben csak az évszám változása volt. Mindenképpen figyelemreméltók ebben a tekintetben a Debrecenben 1600 és 1630 között évenként megjelent kalendáriumok, és hasonló képet festenek a 16. és 17. században Kolozsvárott és Nagyszombatban, illetve másutt megjelenő kalendáriumok is.

A fentebb említett kalendáriumok mindegyike – létező és feltételezett darabjai – külön-külön került a Régi Magyarországi Nyomtatványokban (RMNY) leírásra, mivel a régiséggel foglalkozó könyvészet számára az egyes kiadványok egyediségükben (kötetenként) voltak fontosak – köztük a folyamatosság így külön kimutatást igényel. Igaz, az RMNY névmutatójának *kalendárium* címszava megjelenési hely szerint is sorolja ezeket a kalendáriumokat, de az azonosság kimutatása, egymásra épülésének megállapítása és bizonyítása így is külön feladat.

A kalendáriumokkal foglalkozó Kovács Imre írta 1938-ban: „*A naptár a címében hordja a végzetét. – A címe azt mondja: erre és erre az évre szól, tehát csak egy évig érvényes. Élete tiszavirág,*

*mint az újságé. Senki nem gondol a megőrzésére, mert ott az új veszi át a szolgálatot. Minden új kalendárium az előző halálát jelenti.*¹³ Majd nem sokkal később sajnálattal jegyezte meg: „*Még ma is csak könyvészeti szempontból tudnak érdeklődést kelteni maguk iránt, pedig szellemi múltunknak szerves tartozékai.*”¹⁴

Összegzés

Remélem, hogy a bemutatott példák jól érzékeltetik, hogy az időszaki kiadványok bibliográfiája nem pusztán sajtóbibliográfia. Hogy mely dokumentumtípusok kerülnek be egy készülő adatbázisba, a Magyar Nemzeti Bibliográfia különböző műhelyeivel való párbeszéd után, a velük való közös megegyezéssel születhet meg. Szem előtt kell tartani a szabvány értelmezését, de azt is, hogy ezek a gyakorlatban nem köbe vésett értelmezések, tipológiák... Ugyanakkor érdemes mindenképpen figyelembe venni, hogy a különböző döntéseknek – egy adatbázison túlmutatóan – milyen hatásuk, milyen következményeik lehetnek?

Irodalom

1. KOCSY Anikó: Periodika-feldolgozás a Magyar Nemzeti Könyvtárban. Bp.: Országos Széchényi Könyvtár, 1999. (Az Országos Széchényi Könyvtár füzetek 13.) 9. p.
2. „A részegység állhat egy vagy több fizikai egységből.” In: KSZ/3 Bibliográfiai leírás. Időszaki kiadványok. [Bp., 2001.] (Könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási szabályzat) – Fogalomtár. 1.80. (Részegység.) 11. p.
3. Uo. – Fogalomtár. 1.42. (Időszaki kiadvány.) 8. p.
4. SZILVÁSSY Zoltánné: Az időszaki kiadványok – és egyéb folytatódó források – könyvtári kezelése. Bp.: Könyvtári Intézet, 2006. 10. p.
5. Kocsy Anikó i.m. 15. p.
6. Uo. 16. p.
7. GORIUPP Alisz: A Magyar Nemzeti Múzeum Hírlaposztálya fennállása első félszázadában 1884–1934. Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchényi Könyvtára. 1935. (Az Országos Széchényi Könyvtár kiadványai 3.) 21–22. p.
8. KSZ/3 Bibliográfiai leírás. Időszaki kiadványok. [Bp., 2001.] (Könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási szabályzat) – Fogalomtár. 1.8. (Alkalmi kiadvány.) 4. p.
9. Alkalmi lap. In: Könyvtári ismeretek kasszótára. Bp., Korona. 2000. 12.
10. DEZSÉNYI Béla: Sajtó és könyvészet. = Magyar Könyvszemle 3.f.=66. (1942) 2. sz. 126–152. p.
11. Magyarországon a nyomtatott kalendáriumok a 16. században kezdtek megjelenni és a 17. században már széles körben ismertek voltak.
12. KSZ/3 Bibliográfiai leírás. Időszaki kiadványok. [Bp., 2001.] (Könyvtári és szakirodalmi tájékoztatási szabályzat) – Fogalomtár. 1.42. (Időszaki kiadvány.) 8. p.
13. KOVÁCS Imre: Régi magyar kalendáriumok 1711-ig. Debrecen., Nagy András könyvny., [1938]. 11. p.
14. Uo. 12. p.

Felkerült a NEFMI honlapjára a 2011. évi érdekeltségnövelő támogatás eredménye.

Elérhetősége:

<http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-eroforras-miniszterium/kulturaert-felelos-allamtitkarsag/hirek/eredmeny-a-konyvtari-erdekeltseg-novelo-tamogats-2011-palyazatban>

(Katalist, 2011. 07. 08. Tóth Elek tájékoztatása)